

AKSARAY-MERKEZ GENÇOSMAN KÖYÜ ÇEVRE İNCELEMESİ

KÖYÜN ADI	: Gençosman Köyü
İLÇE	: Merkez
İLİ	: Aksaray
MAHALLE SAYISI VE ADI	: -----
HANE SAYISI	: 220
NÜFUSU	: 800
İLE UZAKLIĞI	: 7-10 km.

GENEL BİLGİ

Gençosman Köyü, **AKSARAY-NEVŞEHİR** kara yolu üzerinde bulunup Aksaray şehir merkezine **7-10** km.dir. Gençosman Köyü, tarihi birçok topluma ya da millete ev sahipliği yapmış birçok din, dil ve ırktan insanların yaşamış olduğu yerleşim yeridir. Halk arasında “**Dorukini**” olarak bilinir. Dorukta olması ve eskiden yaşamış insanlar tarafından yapılan inlerin bulunması halk arasında “**Dorukini**” bilinmesinin nedenidir. Yani köyün coğrafi konumu, isminin verilmesine vesile olmuştur. Eskiden yapılan bu inlerde Bizans, Selçuklu ve Osmanlı medeniyetlerinin buralarda yaşamış olduğunu gösteren kalıntılar vardır. İnlerdeki belirli resimler, haç işaretleri ve diğer şekiller çok çeşitli toplumların buralarda yaşamış olduğunun işaretidir.

Köyde bulunan inlerin yerin altında olması eski çağlardaki insanların düşmandan korunmak üzere yapmış olduklarını gösterir. Ayrıca üç katlı evlerin yerin altına yapılması ve tiyatro benzer yapıların bulunması, kalabalık insan topluluklarının yaşamış olduğunun belirtisidir. Bu inler şimdi köyün merkezinde ve 250-300 metre uzaklıklarda köy çevresinde bulunmaktadır. Köyün ipek yolu olarak bilinen eski tarihi ipek yolu üzerinde olması da köyün çeşitli milletler tarafından dinlenme yeri olarak kullanıldığı kanısını uyandırmaktadır. Ağzıkarahan ve Sultanhanı yolu üzerinde olması ise eski taşımacılıkta önemli rolü olduğunu gösterir.

COĞRAFİ YAPISI VE İKLİMİ

Köy, Aksaray merkezine 7-10 km olup Aksaray-Nevşehir yolu üzerinde ufak bir tepe üzerinde kurulmuştur. Güneyinde Hasan Dağı, kuzeyinde Ekecik Dağı vardır. Köyden bu iki dağı, rahatlıkla görebiliriz. Komşuları Akin Köyü, Ağzıkarahan Köyü, Gücünkaya Köyü ve Gökçe Köyü ve Sevinçli Kasabası'dır. İklimi ise yazları sıcak, kışları soğuktur. Kısacası, köyde karasal iklim yaşanmaktadır.

KÖYDE TARIM

Karasal iklime sahip olduğu için genellikle köy halkı sulu olmayan ürünlerin ekimine öncelik verirler. Köyde arpa ve buğday ekimi öncelikli sırayı alır. Arpa ve buğdayın yanı sıra çavdar, nohut, yulaf, fiğ, ayçiçeği, kabak, kavun, karpuz ekimiyle üzüm bağcılığı yapılmaktadır. Ayrıca köyde sulu olan arazide sebzeçilik yapıldığı görölmektedir. Köy halkı için tarım ilk sırada yer alır. Köyün yarısından çoğu tarımla geçimini sağlamaktadır. Köyde tarımdan sonra hayvancılık ve inşaat işçiliği halkın geçimini sağlayan unsurlardır. Köy halkının önemli bir kısmı inşaat sektörünün farklı alanlarında (kalıpcılık, demircilik, boyacılık, sıva vs.) çalışmaktadır.

KÖYDE HAYVANCILIK

Köyde tarımdan sonra ilk sırayı hayvancılık almaktadır. Köyde tarımın yapılması ve tahıl ekiminin çok olması hayvancılığın önemini biraz daha artırmaktadır.

Köyde her evde mutlaka az da olsa hayvancılıkla uğraşılır. Tarım yapan da inşaatçı çalışan halk da evinde hayvancılıkla uğraşmaktadır. Köyde üretilmiş arpa kırdılarak oluşturulan yem, hayvan bakımındaki yem ihtiyacını büyük oranda karşılamaktadır. Ayrıca köy arazilerinde hayvanların yayımı da hayvancılıkta önemlidir. Köyde büyükbaş olarak inek, küçükbaş olarak da koyun ve keçi yetiştirilir. Yaklaşık olarak 500 adet büyükbaş, 2000 adet küçükbaş hayvan mevcuttur. Kısacası, köyün geçim kaynaklarından önemli bir kısmını hayvancılık oluşturur.

KÖYDE EKONOMİ

Yukarıda da belirttiğimiz gibi köyün geçim kaynakları tarım, hayvancılık ve inşaat işçiliğidir. Aksaray şehir merkezine yakın olması köy için büyük avantajdır.

KÖYDE NÜFUS

Gençosman Köyü, yaklaşık **220** hane olup nüfusu **800** civarındadır. Merkeze yakın olması nedeniyle sürekli göç alarak hane ve nüfus sayısı artmaktadır.

KÖYDE YAŞAM

Köy kendi içerisinde birtakım geleneklere, örf ve adetlere sahiptir. Bunlardan bazıları köy yemek kültürü, köy düğünleri ve asker uğurlamalarıdır. Bunları kendi ana başlıkları altında ele alalım:

Köy yemekleri

Köyümüzün yemeklerinden önce kendine has çöreği vardır. Bu çörek, köyümüzde her hane halkı tarafından yapılır. Genellikle haftada bir çörek çekilir. Çörek çekmek köyün tabiridir. Çöređi çekmek için evlerin önüne yapılmış olan fırın kullanılır. Bu fırın yerden bir metre yüksektedir, üzeri kapalı ve oval biçimindedir. Fırının içinde çöreği pişirmek için saçlar kullanılır. Hamuru normal hamurdan farklı olarak çığ suyu katılır. Mayalanmış hamuru, bazlama şeklinde yağlanmış saçlarda fırında pişirilir. Köyde çöreğten başka börek de yapılır.

Börekler; yüzlü, yumurtalı, şekerli, çökelekli, ispanaklı şekillerde yapılmaktadır. Bu börekler köyün “kışlık ekmeği” denilen yufka çekiminden sonra pişirilir. Yufka, köyde her hane halkı tarafından mutlaka yapılır. Yapıldığı yere “tandır evi” denilir. Tandır evi, evlerin içerisinde. Köyümüzde bunların dışında önemli günlerde -örneğin mevlitlerde- genellikle bamyacı çorbası, kıymalı (etli ekme), tatlı ikramı yapılır.

Gelenek, görenek, örf ve adetler

Gençosman Köyü'nün önemli gelenekleri arasında, dini ve milli bayramlarda Bağdat Fatihi Gençosman'ın orduya katılımının canlandırılması da bulunmaktadır. Her bayram günlerinde köyün tarafından Genç Osman'ın orduya katılımı sırasında tarağı bıyığına batırması canlandırılarak nasıl bir neslin evlatları olduğu tekrar hatırlatılır. Bunun yanı sıra asker uğurlamada; her hane ayrı ayrı asker daveti yapar, asker gönderilen mevlit okunur. Mevlit esnasında askere gidecek yiğitler köy büyüklerinin ellerini öper ve helallik alırlar. Askere gidecek gençlerin ellerine kına yakılır sonra dualarla vatan askere gidecek gençlere emanet edilir.

Düğünler

Gençosman Köyü'nde kız isteme genellikle görücü usulü ile olmaktadır. Köyde düğün, Cuma bayrak dikimiyle başlar ve üç gün sürer. Cumartesi günü kına götürülür. Bu kına götürme esnasında bazı yerel oyunlar yapılır. Bunlar: köy meydanında yapılan güreş, kelle aşırma (ip üzerinden yirmi kiloluk taşları aşırma), Arap yapma oyunlarıdır. Ayrıca kına akşamı oğlan evinde saz eşliğinde erkeklerin kadın kıyafeti giyerek yöresel müziklerle düğün davetlilerini kahkaha tufanına götürmeleri vardır.

KÖYDE ALTYAPI

Evlerde şebeke suyu kullanılmaktadır. Köyün tamamında kanalizasyon mevcuttur. Köyün içindeki yolların büyük bölümüne kilitli parke taş döşenmiştir.

KÖYDE EĞİTİM

Köyde ilkököl ve ortaokul bulunmaktadır. Ortaokulda 63 öğrenci vardır. Bunlardan 9 tanesi Ağzıkarahan Köyü'nden taşıma usulü ile gelmektedir. Ortaokulda 1 müdür, 1 müdür yardımcısı ve 6 branş öğretmeni hizmet vermektedir. İlkokulda 110 öğrenci bulunmaktadır. Bunlardan 16 tanesi Ağzıkarahan Köyü'nden taşıma usulü ile gelmektedir. İlkokulda 1 müdür, 1 müdür yardımcısı, 1 okul öncesi öğretmeni, 4 sınıf öğretmeni ve 1 branş öğretmeni hizmet vermektedir.

Köyde temel eğitimi bitiren öğrenciler, Aksaray merkezinde ortaöğretime devam etmektedir. Köyün eğitimi seviyesi şehir merkezine yakınlığı nedeniyle çok yüksek seviyededir. Köyde eğitim seviyesi şu anda üniversite seviyesine gelmektedir.

KÖYDE SAĞLIK

Köyde sağlık evi bulunmakta olup faal durumdadır. Köyde sadece 1 ebe vardır. Ufak yara, iğne vs. durumlarda ebeye gidilmektedir. Diğer hallerde şehir merkezine gidilir.

TARİHİ TURİSTİK YERLER

Gençosman Köyü'nde tarihi ve turistik yer olarak eski imparatorluklardan kalan inleri ve mağaraları görebiliriz. Köy, tarihi yapısının eski olmasından dolayı turistlerin ilgi gösterdiği bir yerdir. Köyün Ürgüp-Göreme yolu üzerinde olmasından dolayı, turistler ilk olarak Gençosman Köyü'ne uğramaktadırlar. Ayrıca köyün tepesinde aile ortamı için uygun Gençosman Tepesi bulunmaktadır. Gerek köy halkı gerekse Aksaray halkı tarafından ilgi çeken bir mekandır. Hafta sonları bu tepe piknik alanına döner. Köyün girişinde bulunan tatlı su çeşmesi büyük ilgi çekmektedir. Aksaray'dan köye tatlı su almaya gelenler vardır. Köyde eski insanlar tarafından yapılmış olan tarihi kemerli evler ilgi çekmektedir. Kısacası, Gençosman Köyü buram buram tarih kokan güzide bir köyümüzdür. Köyün tarihi yazılıp öğrenilmez, gezilip görülür.

ANADOLU'NUN YİĞİTLER SERDARI OLAN GENÇ OSMAN

Aksaraylı Genç Osman'ın kabri daha önceleri Bağdat'ın kenarında olmasına rağmen şehir büyüyünce merkezinde kalmıştır. Bugün "**Bâbü'l-Mu'azzam**" denilen semtte olup **Heşbur Tıp** Sitesi'nin yanındadır. Yaklaşık 4000 metre kareye oturur. Şehitliğin giriş kapısının tam karşısında yatmaktadır. Aşağıda zikredeceğimiz şiir kabrine yazılmıştır. Kabrinin sol tarafında Latince, sağ tarafında Osmanlı yazısı bulunmaktadır. Tam ortada ise 17 yaşında şehit olmuş Bağdat Fatih Genç Osman'ın mezarı bulunmaktadır.

Evvela Bağdat'a sefer olanda
Yiğitlere serdar olan Aksaraylı Genç Osman.
Bağdat'ın kapısın Genç Osman açtı,
Gören kafirlerin tebdili şaştı.
Kelle koltuğunda üç gün savaştı,
Şehitlere serdar oldu Genç Osman.

Böyle diyor, Âşık Kul Mustafa. Genç Osman'la birlikte savaşa girmiş onu oğlu gibi bağrına basmış, onun hocalığını yapmış yiğit Kul Mustafa.

Yıl **1621**. Aksaray'ın **Dorukini Köyü**'nde bir yiğit doğar. Adını Osman koyarlar. Daha on yaşına girmeden babasını kaybeder ve onu dul anası büyütür. Aksaraylı güreşi sever, Osman da akranları ile güreş tutar, ok atar, kılıç sallar, mermere yumruk atar. Atar ki, çivi gibi genç olup çıkar. Akranları onunla güreşmekten çekinmektedirler artık.

Yıl 1638. Kendisi gibi bir yiğit olan **IV.Murad Han**, ordu-yu hümâyunla Aksaray'a gelir ve cuma namazını kendisi kıldırır. Aksaraylılara ilan eder ki ordu-yu hümâyun katılmak isteyenler varsa gelsin yazılsın! Gençler çığ gibi orduya katılmaktadır. Murad Han bu manzaraya çok sevinir ve Aksaraylılara teşekkür eder. Bu arada Genç Osman da orduya yazılmak için müracaat eder. Fakat yaşının küçüklüğü dolayısıyla orduya alınmaz. Kısa zamanda toplanan ordu Bağdat'a doğru yol alır. Genç Osman gizlice orduya karışır. Bağdat'a yaklaşıldığı sırada padişah orduyu denetlemek ister. Bakar ki bıyıkları terlememiş bir genç de orduda bulunmaktadır. Padişah sorar:

- Adın ne senin?
- Osman efendim!
- Niçin katıldın orduya, bıyıkların bile yok. Bizde bıyıklarında tarak durmayan kişi orduya alınmaz, duymadın mı?
- Duydum efendim!
- Pekiyi, öyleyse niçin katıldın orduya? Git ananın koynuna çocuk!

İşte bu lafa alınmıştı Aksaraylı Genç Osman. Padişaha dönerek:

- Tarağınızı verir misiniz?

Padişah kızgınlıkla tarağı verdi. Osman tarağı aldı iki eliyle dudağının üzerine bastırdı. Kan yürümüşü. Padişaha dönerek:

- İşte benim bıyığımda da tarak duruyor. Şimdi orduya girebilir miyim?

IV. Murad - o sert denen kişi – oturdu, hüngür hüngür ağladı ve Osman'a dedi ki:

- Senin adın Genç Osman olacak. Seni öncü gazilere serdar eyledim. Var git lalaya ismini yazdır. Tarağı da bana ver, ömrüm boyu saklayacağım. Haydi gazan mübarek olsun benim yiğit oğlum!

Bir hafta sonra bir cuma sabahı Genç Osman öncülerin başında şimşek gibi kılıç sallamakta idi ve Bağdat Kalesi'ne süzüldü. Ha bre koman yiğitlerim! Yiğitler vurdukça kırar, kırdıkça kırar düşmanı. Bağdat kapıları dayanamaz bunca savaşa. Açar kapıları Türk ordusuna. Genç Osman, şerefli sancağı kaptığı gibi Bağdat Kalesi'nin en ince noktasına diker. Diker ki beş altı ok yer ve olduğu yere yığılır kalır, kelime-i şehadet getirir ve olduğu yerde can verir. Kayıkçı Kul Mustafa koşarak gelir ki ne görsün. Genç Osman'ın körpe başı hain düşman tarafından parçalanmış. Oturur Kayıkçı Kul Mustafa. Meşhur Genç Osman Destanı'nı yazar. Sultan Murad, Genç Osman'ın öldüğünü duyunca üzülür ve tarihe geçecek sözü söyler: **“Keşke Bağdat gibi kaleyi fethetmeseydim de Genç Osman'ım ölmeseydi!”** İşte böyle bir yiğit Aksaray'da doğmuş ve bu nedenle türküsü de Aksaray'da yaşamıştır. 700 yıl sonra TRT'de dile getirilmiştir:

İptida Bağdad'a sefer olanda
Atladı hendeği geçti Genç Osman
Vuruldu sancaktar kapdı sancağı
İletti bedene dikti Genç Osman

Eğerleyin kıratımın ikisin
Fethedeyim düşmanların hepisin
Sabah namazında Bağdad kapısın
Allah Allah deyip açtı Genç Osman

“Kabrinde yazılı destan”

Bağdad'ın kapısın Gençosman açtı
Gören düşmanların tedbiri şaştı
Kelle koltukta üç gün savaştı
Cennet-i a'lâya göçtü Gençosman

Sultan Murad der ki gelsin göreyim
Nasıl yiğit imiş ben de bileyim
Vezirlik isterse üç tuğ vereyim
Kılıcından al kan saçtı Genç Osman

Genç Osman dediğin bir Türk serdarı
Beline bağladı ibrişim kuşağı
Vuruldu sancaktar kapdı sancağı
İletti burca dikti Genç Osman

15/10/2015
Hacı Ali KAYA
Okul Müdürü